

Motion till riksdagen

1987/88:Sk19

av Per-Olof Strindberg m. fl. (m)

med anledning av prop. 1987/88:61 om ändringar i arvs- och gåvoskattelagstiftningen med anledning av äktenskapsbalken, m. m.

I propositionen föreslås ändringar i arvs- och gåvoskattelagstiftningen föranledda av den familjerättsform som skall träda i kraft den 1 januari 1988. De i propositionen aktuella bestämmelserna föreslås träda i kraft vid samma tidpunkt.

Frågan om ikraftträdandetidpunkten för den nya familjerättsliga lagstiftningen behandlas i lagutskottets betänkande 1986/87:26. Utskottets majoritet betonade därvid den nu aktuella reformens betydelse för det helt övervägande antalet människor i vårt land. Man godtog emellertid den i propositionen föreslagna tidpunkten för ikraftträdande, den 1 januari 1988, eftersom det ansågs viktigt att reformen ”kan träda i kraft så snart som möjligt”.

Vi hade i en motion i anledning av propositionen gjort gällande – utöver de invändningar i sak som samtidigt anförts – att den nya reformen borde träda i kraft först den 1 januari 1990. För att uppnå en gemensam borgerlig ståndpunkt instämde vi i en gemensam borgerlig reservation som innebar att reformen skulle träda i kraft den 1 januari 1989. I reservationen betonade vi att det är synnerligen angeläget att allmänheten ges information i en sådan omfattning att det inte uppstår risk för att människor skall drabbas av rättsförluster på grund av bristande kännedom om de nya reglerna. Vi erinrade om att dessa innebar viktiga förändringar i sedan länge väl kända regler på äktenskaps- och arvsrättens område.

Ett stort antal människor skulle komma att beröras av reformen och hänsyn borde visas gentemot deras behov av information och juridisk rådgivning.

I sitt yttrande över nu aktuell proposition anför lagrådet: ”Men även för otaliga medborgare i gemen kan den förestående omläggningen på arvsrätts- och arvsskatteområdet medföra att deras utgångspunkt för dispositioner som de gjort för dödsfalls skull förändras”. Lagrådet anför vidare ”att det är ett utomordentligt starkt samhällsintresse att kännedom sprids om de äktenskapsrättsliga, arvsrättsliga och arvsskatterättsliga förändringar som nu förestår. Lagrådet vill därför förorda att det – särskilt med hänsyn till den korta tid som nu står till förfogande innan den nya regleringen träder i kraft – på effektivt sätt sprids information om den nya lagstiftningens innebörd i arvsskatterättsligt hänseende”.

Då denna motion skrivs återstår mindre än sex veckor till dess de nya genomgripande lagändringarna träder i kraft. Någon mer omfattande information om dessa viktiga ändringar har inte kommit medborgarna till del

från statsmaktens sida. Vad gäller nu föreliggande proposition beträffande arvs- och gåvoskattelagstiftningen med anledning av äktenskapsbalken, antas lagförslagen vara slutbehandlade i riksdagen under vecka 51. Medborgare och yrkesverksamma jurister m. fl. kommer således att få ca 1 1/2 vecka på sig för att ta del av de nya skatterättsliga lagarna och vidta de ändringar i äktenskapsförord, testamenten och andra handlingar som de bedömer som nödvändiga. Uppgiften försvåras ytterligare av att julhelgen infaller under denna period. Huruvida den nya lagtexten hinner att publiceras i Svensk författningssamling innan lagen träder i kraft är en öppen fråga.

Regeringen och riksdagsmajoriteten har i dessa lagstiftningsärenden agerat med upprörande nonchalans. Allt talar för att ett stort antal människor kommer att drabbas av rättsförluster på grund av att lagändringarna träder i kraft så tidigt och att information om dem försumrats.

För att i någon liten mån kunna begränsa skadeverkningarna är det nödvändigt att allmänheten snarast erhåller omfattande information om lagändringarnas betydelse. Det är vidare nödvändigt att riksdagen drar lärdom av det inträffade så att något liknande inte kommer att inträffa i framtiden. Vi vill erinra om att enligt regeringsformens portalparagraf utgår all offentlig makt i Sverige från folket. Riksdagen – eller en majoritet i riksdagen – bör uppfatta sig som folkets företrädare, inte dess härskare. Det är ett minimikrav att medborgarna får reell möjlighet att anpassa sig till nya lagar.

Hemställan

Med hänvisning till vad som ovan anförts hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om information till medborgarna om äktenskapsbalken m. m.

Stockholm den 24 november 1987

Per-Olof Strindberg (m)

Björn Körlof (m)

Nic Grönvall (m)

Håkan Stjernlöf (m)

Sven Munke (m)

Göran Ericsson (m)

Margareta Gard (m)

Allan Ekström (m)

Ewy Möller (m)

Hugo Hegeland (m)

Arne Svensson (m)

Jerry Martinger (m)